

N:r 310.

Av herr **Sköld**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 253, angående fortsatt befrielse för riksbanken under viss tid från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 253 föreslås en förlängd befrielse till den 30 juni 1922 för riksbanken att inlösa sedlar mot guld. Det vill med andra ord säga, att vårt lands återgång till guldmyntfot skjutes än en gång undan till en oviss framtid. Ifrågavarande proposition kan icke annat än väcka misstämning. När Kungl. Maj:t i sin proposition nr 137 föreslog samma befrielse till den 16 maj, uttalade dock finansministern en stark förhoppning, att guldinlösningen skulle kunna upptagas redan före nämnda tidpunkt. Hoppet sveks. Och i nu förevarande proposition återfinnes ingen förhoppning alls.

Kungl. Maj:t avböjer i propositionen att göra något uttalande i valutafrågan. Får man tolka detta, som om Kungl. Maj:t anser sig allenast vara ett förmedlande organ emellan riksbanken och riksdagen, komme givetvis ett bifall till propositionen realiter att innebära, att vår valutafråga helt lägges i riksbanksfullmäktiges hand intill nästa riksdag. Under sådana omständigheter torde det vara i hög grad önskvärt, att riksdagen nu på allvar tar upp denna fråga till skärskådande.

Synar man riksbanksfullmäktiges skäl till framställningen om fortsatt befrielse, finner man till en början följande förbluffande uttalande: »Vårt lands ekonomiska ställning gent emot utlandet är fortfarande sådan, att vi, om vi hade att taga hänsyn endast till våra egna förhållanden, när som helst borde kunna återgå till guldmyntfot». Det vill sålunda säga, att riksbanksfullmäktige ha erkänt, att den rent materiella förutsättningen för en återgång till guldmyntfot är för handen. Emellertid anse fullmäktige, att vi äro till den grad beroende av förhållandena i utlandet, att »en förhastad återgång till guldmyntfot kunde medföra olycksdiga följder».

Vilka äro då dessa olycksdigra följder? De äro av tre slag: materiella, psykologiska och okända. Det förra slaget hänför sig till det förhållandet, att om vårt land ensamt av Europas länder övergick till guldmyntfot, bleve Stockholm Europas enda fria guldmarknad. Då bleve »Sveriges riksbanks guldförråd det enda i Europa, som utan skydd stod öppet för alla.» Och därigenom kunde vi riskera att förlora vår gynnsamma valutaställning och möjligen bli nödsakade att åter frångå guldmyntfoten. Det är svårt att avgöra, vad fullmäktige egentligen mena. Det kan väl aldrig vara så, att fullmäktige fortfarande hylla den uppfattning, som riksbankschefen för länge sedan uttalade, att en återgång till guldmyntfoten skulle medföra guldutströmning ur landet. I så fall torde vid det här laget fullmäktige vara ensamma om sin uppfattning. Den allmänna meningen bland såväl teoretici som praktiker är väl, att följden av guldmyntfot under nuvarande förhållanden blev guldinströmning. En sådan är givetvis farlig, enär den framkallar inflation, såvida den nämligen icke mötes av en målmedveten diskontopolitik. Det enda klart uttryckta skälet av materiell art i fullmäktiges skrivelse, är, att den svenska kronan skulle komma att bli föremål för arbitrageaffärer i en mycket stor omfattning. Meningen skulle väl då vara den, att dessa affärer komme att medföra så stora förluster för vårt land, att detta förhållande skulle tvinga oss att på nytt släppa guldmyntfoten. Givet är, att en stabil valuta mitt bland växlande valutor lätt blir utgångspunkt för arbitrageaffärerna. Detta innebär emellertid, att vår valuta redan och än mer efter fullmäktiges försäkran, att utsikter icke saknas att upprätthålla vår valutas stabilitet, har förutsättningarna att draga till sig arbitrageaffärerna. En återgång till guldmyntfot skulle följaktligen icke mycket förändra läget. För övrigt torde icke riksbanken sakna medel att begränsa arbitrageaffärerna till den omfattning, som kan vara lämplig.

De psykologiska följderna äro dessa. Kretsar i in- och utlandet, inom vilka man äger förutsättningar att bedöma innebörden av återgång till guldmyntfot, skulle betvivla vår förmåga att upprätthålla en sådan. Vårt anseende skulle sjunka, vår ställning försvagas och guldmyntfoten därigenom undermineras. Men då guldmyntfot egentligen icke innebär något annat än upprätthållandet av valutans stabilitet, förefaller det, som om fullmäktiges ovan relaterade uttalande om utsikterna för bibehållandet av den nådda stabiliteten borde i de där kretsarna medföra samma knäck för det svenska anseendet.

Men i själva verket förefaller det vid läsandet av fullmäktiges skrivelse, som om de anförda följderna icke för fullmäktige äro så betydelsefulla som de följder, vilka icke kunna förutses. Argument, som bestå i

fruktan för fullkomligt okända faror, kunna givetvis icke bemötas. Det enda som i detta avseende kan sägas, är dels att fruktan för en oberäknelig framtid alltid kan åberopas, och dels att ingen kan säga, om inte de okända farorna äro lika stora vid användandet av något så skröpligt som en pappersmyntfot.

Det torde sålunda kunna sägas, att fullmäktiges argument icke verka övertygande, så mycket mera som fullmäktige ju erkänt, att det ekonomiska läget just nu icke lägger några hinder i vägen, och att utsikter icke saknas för ett vidmakthållande av den redan nådda stabiliteten.

Klart är det emellertid, att en övergång till guldmyntfot icke i och för sig skulle medföra så avsevärda penningpolitiska fördelar för oss just nu, utan fullmäktige ha givetvis rätt däruti, att den stabilisering i förhållande till dollarn, som bleve följd, redan är ett faktum. En övergång till guldmyntfoten skulle likväl vara av stor betydelse. Den skulle innebära, att vi icke släppa det nuvarande gynnsamma tillfället ur händerna. Nu kunna vi grunda vår valuta på den gamla guldpariteten. Vem vet, hur det går, om tillfället försittes? Kanske blir då myntrealisationen vår enda utväg. Dessutom skulle givetvis en övergång till guldmyntfot ha den psykologiska verkan, att den för allmänheten blev kriteriet på att vi närma oss en varaktig stabilisering av pengar och priser.

Härutöver skulle emellertid en övergång till guldmyntfot just nu kunna bliva en verksam hjälp för neddrivande av näringslivets omkostnader. Särskilt för industrier med stor skuldsättning skulle nämligen en räntesänkning vara av stor vikt. Från riksbankens sida har redan uttalats, att någon ytterligare räntesänkning icke är att förvänta. Och det är mycket troligt, att en ytterligare räntesänkning nu med pappersmyntfot komme att medföra inflation och sålunda omöjliggöra ett vidmakthållande av den nu nådda stabiliteten hos vår valuta. Infördes däremot guldmyntfot, tvingades säkerligen riksbanken att sänka räntan för att förhindra guldinströmning. Räntesänkningen blev sålunda i detta fall en automatisk följd av guldmyntfotens införande. I stället för att medföra en penninginflation kom nu räntesänkningen att bli ett medel att hindra en sådan. Och näringslivet erhöle sålunda den eftersträfvade lättnaden, utan att detta medförde farliga konsekvenser.

Man torde sålunda sammanfattningsvis kunna säga, att då det ekonomiska läget icke lägger hinder i vägen för guldmyntfotens återinförande, då utsikter finnas att vidmakthålla vår valuta i det läge, vari den för närvarande befinner sig och då det icke kan anses vara svårare att upprätthålla detta läge med guldmyntfot än med pappersmyntfot, böra inga

okända faror få hindra oss att nu taga ut steget. Så mycket mera, som därav skulle följa dels säkerhet för att utan myntrealisation nå den gamla guldpariteten och dels möjlighet till lättnad för näringslivet i form av räntesänkning.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 253.

Stockholm den 6 maj 1922.

Per Edvin Sköld.
